

Učiti ljubiti

Novi članak u nizu o ljudskoj ljubavi. "Naša sreća je ovisna o tome učimo li ljubiti. Ljubiti je temeljna zapovijed koju nam je Bog dao."

7.05.2023.

Naš poziv na ljubav

Naša sreća ovisi o tome učimo li ljubiti. "Čovjek ne može živjeti bez ljubavi. On ostaje biće koje je samom sebi neshvatljivo, njegov život je besmislen, ukoliko nije otkrio ljubav, ako ne susreće ljubav, ako je ne

iskusi i ne učini svojom, ako intimno se sudjeluje u njoj." (1)

Ljubiti je temeljna zapovijed koju nam je Bog dao: Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svim umom svojim, i bližnjega svojega kao samoga sebe! (2) U tome se odražava sam Krist.

Cvjetati kao ljudsko biće, u naravnom i nadnaravnom smislu, traži život ljubavi. "Tko živi u ljubavi, živi u Bogu i Bog živi u njemu." (3)

Lažni primjeri ljubavi: impulzivni i egocentrični izbori

"Pojam ljubav postao je jedan od najčešće upotrebljivanih i zloupotrebljivanih pojmova, riječ kojoj dodjeljujemo prilično različita značenja," piše papa Benedikt. (4) U društvu u kojem dominiraju osjetila te odbacivanje racionalnosti i žrtve, svi vrlo lako možemo protumačiti

ljubav na nagoni na način. Ljubav je prečesto ograničena na romantičnu privlačnost, ili obostanu privlačnost no to je vrlo površno razumijevanje. Postoje brojni psihološki eksperimenti koji su dobro dokumentirani i koji pokazuju da se početna privlačnost može odnositi na sami podsvjesni nivo, čime preskačemo autentični ljudski izbor i donošenje odluke. Na primjer često objavljivana studija profesora Adama Arona koja pokazuje da je u značajnom broju slučajeva sama diskusija o osobnim mišljenjima i gledanje u oči suprotnog spola može pokrenuti romantičnu privlačnost. (5). Jedna druga studija, profesora Davida Perretta, pokazuje podsvjesno usmjerenje privlačnosti osobi drugog spola koja je jako slična nama ili našim roditeljima. (6) S druge strane Lucy Hunt, sa Sveučilišta Teksas, pokazala je da vrijeme predromantičnog poznanstva vodi većem

međusobnom poznavanju osobnosti jedno drugog, a fizička privlačnost postaje manje značajna; takve romanse imaju veću vjerojatnost da potraju. (7)

U središtu prekomjernog naglašavanja nećijih emocija postoji manjak formiranja u uzdržljivosti i jakosti. To za posljedicu ima, kada su uključene strasti i emocije, nesposobnost jasnog rasuđivanja. To, naravno, nije novi problem; čak je i Homer opisao Afroditu kao "robinju vlastitih strasti." Ako strastima i emocijama ne upravljamo dobro, one smanjuju našu sposobnost da vidimo stvarnost. Navika uzdržljivosti je sklonost traženja zadovoljstva na način koji je duboko razuman i ispunjavajući; navika jakosti je sklonost prevladavanja opravdanog straha.

Temelji ovih navika najbolje se usađuju malom djetetu kroz

poslušnost svojim roditeljima - Aristotel je objasnio da ukoliko je dijete kad je bilo maleno naučilo biti poslušno svojim roditeljima, sposobno je poslušati svoje vlastite razloge kada je starije... ali kako mnogo tinejđera i mladih ne znaju samima sebi reći što da rade kada njihova budilica zazvoni ili, još ozbiljnije, kada su u pitanju droge, alkohol, seks, ili kockanje. Strah od neuspjeha ili nelagode koči nas da se uhvatimo dobrih ciljeva, i sveobuhvatna žudnja nakon prošlih iskustava zadovoljstva ometa nas da radimo ono što bi trebali raditi. Prošla ponašanja određuju naša buduća ponašanja, a tamo gdje idu naše misli, naše djelovanje ih, bez puno razmišljanja slijedi.

Čak mnogo ozbiljnije od toga, ljudska stvorenja postaju nesposobna za ljubav kada životu pristupaju na egoističan način. Neobuzdane strasti su same po sebi ozbiljan problem, ali

manjkavi svjetonazor egocentričnosti je nešto posve drugo. Filozof Joseph Pieper kaže da je veoma teško sakriti ako nekome manjka uzdržljivosti ili jakosti no egocentričnost može biti puno teža za uočiti.

Naša kultura slavi individualizam i samopotvrđivanje: kako samo možemo biti brzi kad treba poslati vlastite fotografije, ponuditi naše samozadovoljno mišljenje, prosuditi, otpisati druge ili prisiliti ih na popustljivost umjesto poštivanja i pridobivanja srca i duša, a kako možemo biti spori saslušati druge, primjetiti zabrinutost, darovati svoje vrijeme. U obitelji je ovo poražavajuće: supružnici i djeca otuđeni, a djedovi i bake prepušteni vlastitoj samoći.

Ovo dublje nerazumijevanje ljubavi proizlazi iz dubokog manjka formacije u pravednosti.

Zadatak nam je mjeriti sve što radimo po tome kako to utječe na one oko nas. Promislimo o primjeru Naše Gospe, savršene majke, koja pita dijete Krista (koje je bez grijeha), "Evo, otac tvoj i ja žalosni smo te tražili!" (8) Cilj čitavog njenog poučavanja je usaditi samokontrolu koja se temelji na samospoznaji i svjesnosti o dužnosti prema drugima. A kada je odgovor njenog sina iznad njenog razumijevanja ona ne traži da kaže zadnju riječ.

Što je onda ljubav?

U "Deus Caritas Est" ("Bog je ljubav"), Papa Benedikt govori o tri različite vrte ljubavi:

- eros, "ljubav između muškarca i žene koja nije plod planiranja ni htijenja, već se na neki način sama od sebe nameće ljudskom biću."

-philia, "prijateljska ljubav" koja je najbolje izražena Isusovom ljubavlju za njegove učenike.

-agape, žrtvena ljubav koja, zbog drugoga, slobodno podnosi neugodnosti i nelagodu, čak i smrt: "Budite dakle nasljedovatelji Božji kao djeca ljubljena. I hodite u ljubavi kao što je i Krist ljubio nas i sebe predao za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodan miris." (9)

Papa Benedikt opaža kako pisci Novoga zavjeta izbjegavaju riječ eros kada pišu o ljubavi te da se u upotrebi riječi agape nalazi "nova vizija ljubavi", nešto novo i esencijalno u načinu na koji kršćanstvo shvaća ljubav. (10) On raspravlja o tome kako eros treba sazreti u ljubav agape "jer u suprotnom eros je osiromašen i propada i gubi također svoju vlastitu narav", te da je ovaj novi odnos ljubavi karakteriziran i davanjem i

primanjem. Svatko tko želi dati ljubav mora također i primiti ljubav kao dar." (11)

Ispravno govoreći ljubav može postojati samo između osoba koje su sposobne za uzajamno sebedarje, koje se duboko brinu za drugoga i koje međusobno poštuju jedna drugu. Ova ljubav treba se voditi istinom, točnom procjenom drugoga i treba biti obogaćena emocijama.

Prava ljubav, stoga, traži žrtvu. Pozvani smo voljeti kao što Isus nas voli, dajući svoj život za naše dobro, čak i sada, u govoru Euharistije, dajući nam se potpuno. Ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu nerazdvojne su, tvore jednu te istu zapovijed. Ali obje se te stvarnosti napajaju na živom izvoru Boga koji nas je prvi ljubio." (12)

Srećom, obitelj i brak su škole takve ljubavi, kada učimo davati sebe u ljubavi drugima, i također primati

ljubav od drugih. U obitelji je ljubav za druge najprirodnija motivacija za služenje; kako nas to lijepo priprema za odgovor na Božju ljubav.

Roditeljska ljubav pozvana je da za djecu postane vidljivi znak same Božje ljubavi, "od koga se zove svako zajedništvo na nebesima i na zemlji."(13)

Vrline nas osnažuju da volimo

Naš život je utjelovljen. Emocije su unutarnji dio našeg bića. Bez emocionalnog života, koji je duboko integriran u naš intelektualni život, ne možemo dobro i mudro voljeti. Reakcije vođene emocijama kao što su neobuzdana ljutnja, nestrpljenje, proždrljivost, požuda, odustajanje kada stvari postanu teške, ostavljaju pustoš u međusobnim odnosima. Strasti i emocije nisu ni dobre ni loše ali moraju biti u službi poznavanja i voljenja kao ljudske osobe. Ono što radimo u našem tijelu i u našem

emocionalnom životu mora utjecati na cijelu našu osobnost, na našu sreću, na našu dušu. "Ljudska ljubav, iz toga, grli tijelo, a tijelo također izražava duhovnu ljubav. Stoga, seksualnost nije nešto čisto biološko, već se tiče intimnog središta osobe."(14) Papa Benedikt XVI u Deus Caritas Est piše: "To je osoba, ujedinjeni stvor od tijela i duše, koja voli."

Vrline su te koje čine integraciju emocionalne i racionalne dimenzije naše osobnosti. Zrelost nije ništa drugo već ovo stanje vrline.

Integritet života je, dakle, posljedica glavnih vrlina koje sve moraju biti prisutne u svakoj našoj aktivnosti. To je unutarnji red, ispravan odnos između racionalnosti i strasti. S uzdržljivošću i jakošću imamo uobičajene pretpostavke koje trebamo u svom emotivnom životu te je razboritošću naše rasuđivanje

zasnovano na stvarnosti, a pravednošću druge uključujemo u sve što radimo.

Razboritost igra glavnu ulogu. Sv. Toma razumijeva razboritost kao savršenstvo svijesti, uobičajenu spremnost za donošenje odluka zasnovanih na stvarnosti, prepoznavanje da je cilj naših života da ljubimo dobro i da ga izvršavamo. Ono je izvor iskrenosti i poniznosti.

Pravednost je drugi veliki preduvjet : uobičajeno prepoznavanje naših dužnosti prema drugima, prije svega prema Bogu ali također i prema članovima obitelji, prijateljima i cijelom čovječanstvu. Pravednost je izvor velikodušnosti, pobožnosti te religiozne i sinovske dužnosti.

Jakost i uzdržljivost su uobičajeni emocionalni odgovori bez kojih naš razum biva orobljen. One su dobro uspostavljena sklonost prihvatanja vođenja razuma u našim osjetilnim

željama i u našoj odbojnosti prema teškoćama.

Ukratko, svrha vrline je da nam omogući da bolje dosegnemo stvarnost i mudro reagiramo s izborima koji su ljubav. Uzdržljivost i jakost oslobađaju nas od iskrivljenih učinaka naše vlastite egocentričnosti, naših strahova i odvlačenja pažnje. U kontekstu dobro vođenih emocija mudrost mijenja znanje istine u odluke. U svjetlu pravednosti ove odluke su izbori ljubavi za druge. Što se u svojoj unutrašnjosti više borimo za vrline to se lakše povezujemo s drugima, bolji su naši izbori u odnosima, bolji su naši životni izbori, sposobniji smo tražiti Boga, i sretniji smo.

Shvaćanje istine osnažuje nas za ljubav. Što bolje nekoga poznajemo više ga možemo voljeti. U "Ljubavi i odgovornosti" Sveti Ivan Pavao II raspravlja da je ljubav "uvijek

obostrani odnos između osoba", u stvari "ujedinjenje osoba", i da je ona "autentično opredjeljenje slobodne volje jedne osobe (subjekta) koje proizlazi iz istine o drugoj osobi."
(15)

Papa Franjo naglašava u "Lumen Fidei": "Ako ljubav treba istinu, istina također treba ljubav... Ako ljubav nije vezana za istinu postaje plijen nestalnih emocija i ne može podnijeti test vremena. Istinska ljubav, s druge strane, ujedinjuje sve elemente naše osobe i postaje novo svjetlo utirući put velikom i ispunjenom životu. Bez istine, ljubav je nesposobna uspostaviti čvrstu vezu; ona ne može osloboditi naš izolirani ego ili otkupiti ga od prolaznog trenutka da bi stvorila život i donijela plodove... Bez ljubavi, istina postaje hladna, neosobna i opsesivna za ljudski svakodnevni život... Onaj koji voli uviđa da je ljubav iskustvo istine, da

otvara naše oči da vide stvarnost na novi način, u savezu s voljenim." (16)

Ovo je također istina i za nadnaravne stvarnosti. Da bi odgovorili na naravne stvarnosti trebamo razboritost, no da bi odgovorili na nadnaravne stvarnosti trebamo svjetlo i dar vjere. Istina ima svoju vlastitu privlačnu snagu... u oba područja i naravnom i nadnaravnom. Stoga, što je jača naša vjera više ljubimo.

Glavne vrline čine temelj za nadnaravni život, čineći nas raspoloživim da tražimo istinu i mislimo jasno, sa svim uključenim sposobnostima naše glave i našeg srca. Odgovaramo na otkrivenne istine na način koji nije ni površan ni sentimentaln niti neosoban niti hladan. Što je veća naša navika za traženje istine, to smo snažnije privučeni otkrivenoj istini; što je veća naša navika za odanošću i

povjerenjem prema onima koji nas vole, dar nade može se čvršće ukorijeniti u našim dušama.

Usavršavamo se s nadnaravnim vrlinama. Milosrđe je njegovanje vrline pomoću koje smo osposobljeni za ljubav prema Bogu i za ljubav prema drugima u Bogu. Kršćanin voli na ovaj čisti način. Samo čisti srcem, oni koji prvo u svemu vole Boga, mogu vidjeti Boga kako radi u svijetu i u njihovim životima i obiteljima. Istina i ljubav, vjera i milosrđe, su isprepleteni.

Tako postajemo osobe kakve nas Bog želi, kakve nas je zamislio, obogaćene njegovim životom.

Sve više i više postajemo osobe koje su otvorene stvarnosti, istini o sebi i drugima, i o Bogu i našem odnosu s njim. Postajemo sposobni odgovarati na tu istinu sa zahvalnošću i sebedarjem. Učimo voljeti, i sposobni smo učiti druge i djecu o kojoj

brinemo da dobro vole. Temeljni preduvjet za sve to je život moralnosti i nadnaravne vrline.

Andrew Mullins

apjm.vic@gmail.com

(1) Sv. Ivan Pavao II, Redemptor Hominis (Otkupitelj čovjeka), 10.

(2) Luka 10,27

(3) Prva Ivanova 4,16

(4) Benedikt XVI, Deus Caritas Est (Bog je ljubav), 2

(5) Aron, A., Melinat, E., Aron, E.N., Vallone, R., & Bator, R. (1997), "Pokusna generacija osobne bliskosti: Postupak i neka preliminarna istraživanja." u biltenu Osobnost i socijalna psihologija, 23, 363-377.

(6) Vidi Perrettovu stranicu na www.perceptionlab.com.

(7) Hunt, L.L., Eastwick, P.W., & Finkel, E.J. (u tisku), "Leveling the playing field: Acquaintance length predicts reduced assortative mating on attractiveness" u Psihološka znanost.

(8) Luka 2,48

(9) Poslanica Efežanima 5,1-2.

(10) Deus Caritas Est, 3.

(11) Deus Caritas Est, 7.

(12) Deua Caritas Est, 18.

(13) Poslanica Efežanima 3,15; Ivan Pavao II, Familiaris Consortio (Obiteljska zajednica), 14.

(14) Papinsko vijeće za obitelj, Istina i značenje ljudske spolnosti (1995).

(15) Karol Woytyła, Ljubav i odgovornost, San Francisco: Ignatius (original poljsko izdanje: 1960), 123.

(16) Papa Franjo, Lumen Fidei
(Svjetlo vjere), 27.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/uciti-
ljubiti/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/uciti-ljubiti/) (5.08.2025.)